

duurzaamplus.nl

zelfstandig, onafhankelijk en ter zake

Inkoop Rijksoverheid draagt met verantwoord afvalmanagement bij aan circulaire economie

Door Désirée Crommelin, 24/09/2014

INKOOP RIJKSOVERHEID DRAAGT MET VERANTWOORD AFVALMANAGEMENT BIJ AAN DE CIRCULAIRE ECONOMIE door zijn afval te koppelen aan hergebruik van grondstoffen. “We willen de circulaire economie stimuleren, maar niet ten koste van alles. Ten slotte geven we belastinggeld uit”, formuleert Joan Prummel zijn taak als Categoriemanager Afval en Grondstoffen van de Rijksoverheid. Krijgen kleine innovatieve en creatieve mkb-ers bij deze inkoop als leverancier aan het Rijk een kans?

Rijksoverheid

De Rijksoverheid met zijn 150.000 ambtenaren is voor zijn bedrijfsvoering en grootschalige inkoop gehouden aan de Europese aanbestedingsregels. Wel wil het Rijk als grote klant en in zijn voorbeeldfunctie, binnen deze marges de inkoop en het afval van – in ambtelijk jargon – werken, leveringen en diensten, verduurzamen. Het uitzetten van pilots biedt kansen om circulaire economische processen binnen die bedrijfsvoering een plek te geven. “Het is soms puzzelen om een pilot in te richten” vertelt Joan Prummel, die als Categoriemanager Afval en Grondstoffen hiervoor verantwoordelijk is. De omslag binnen de Rijksoverheid gaat geleidelijk. “Stap voor stap voeren we nu op de werkplek het scheiden van papier, kunststof, GFT en reststoffen en het gebruik van biobased koffiebekertjes in. Heel pragmatisch met steeds voor ogen: Wat levert het ons als Rijksoverheid en samenleving op als wij dit doen? Het is niet per definitie goedkoper, maar levert intern bij de gebruikers waardering op en vaak meer kwaliteit of functionaliteit voor hetzelfde geld. Dat is ook winst en een andere manier van verdienen.”

Circulaire economie

Aura Rutte II

“Er hangt niet echt een aura van duurzaamheid rondom dit kabinet, hoewel het begrip circulaire economie wel in het regeerakkoord staat. Als het gaat over duurzaamheid dan hebben de ministeries EZ en I&M de handen ineengeslagen met hun Kamerbrief Groene groei: voor een sterke, duurzame economie en het programma Van Afval tot Grondstof.”

Dat in zijn functie als categoriemanager afval en grondstoffen zijn samengevoegd, noemt Prummel veelzeggend. De Rijksoverheid lijkt als klant hiermee de boodschap af te geven, dat het afval als te hergebruiken grondstof ziet en de circulaire economie belangrijk en noodzakelijk vindt voor zijn bedrijfsvoering. Dus bemoeit de categoriemanager afval en grondstoffen qualitate qua zich ook met de inkoop van het Rijk. “Bedrijven die circulaire oplossingen ontwikkelen voor reststromen in bedrijfsvoering hebben een markt nodig en wij de Rijksoverheid de oplossingen voor ons afval. Via inkoop kun je zo sturen, dat we intern voortaan niet alles meer weggoien, maar terugbrengen in de kringloop. Soms krijg je bij een nieuwe aanschaf dan ook nog meer kwaliteit of functionaliteit voor hetzelfde geld.” In diverse pilots zoeken het Rijk en bedrijven gezamenlijk naar wat ze kunnen bijdragen aan de circulaire economie. Het is een kwestie van het zoeken naar commitment en afspraken maken tussen klant – in dit geval het Rijk – en leverancier, die beide belang hechten aan hergebruik van grondstoffen om voor hen relevante redenen. Zo kan bij bijvoorbeeld een levering stoelen worden afgesproken, dat de stoelen na een aantal jaren teruggenomen worden om na te zijn opgeknapt weer als stoel of verwerkt tot iets anders in de markt gezet te worden. Daar is het Rijk gewoon weer één van de klanten. “De Rijksoverheid wil als klant zo de regie te houden over het product.”

“Circulaire economie doe je niet in je eentje.”

PIANOO

PIANOO, Expertisecentrum Aanbesteden, een initiatief van het ministerie van EZ moet het duurzaam inkopen en aanbesteden bij alle overheden professionaliseren om waar voor ons belastinggeld te krijgen. Overheden kopen jaarlijks voor 60 miljard euro aan producten en diensten in. PIANOO is een netwerk van ruim 3.500 inkopers en aanbesteders en stimuleert de dialoog tussen opdrachtgevers bij de overheid en het bedrijfsleven.

Afvalmanagement

Het afhalen van het gescheiden afval van de Rijksoverheid wordt veelal door grote afvalverwerkers gedaan. Zij verwerken het vervolgens tot compost, papier voor de papierindustrie of herbruikbare grondstoffen. Aan Prummel de vraag: Maken bijvoorbeeld kleine gespecialiseerde afvalverwerkers een kans in deze afvalketen of is het *one-stop-shopping*? “*One-stop-shopping* is niet ons streven. Maar als afvalmanager wil ik niet, dat ik voor vijf afvalstromen vijf verschillende vrachtwagens aan de deur krijg. Dat is niet duurzaam en het is ook nog duurder vanwege transportkosten, toch een belangrijke post op de rekening en het draagt niet per definitie bij aan extra kwaliteit.”

Bid-boek

Gaat de Rijksoverheid in zijn inkoop zoals hier bij het afhalen en verwerken van zijn afval voorbij aan de gestage stroom van onderaf van de kleinschalige innovatie, inventieve en creatieve mkb? “Het Rijk moet zich bij de inkoop houden aan de Europese aanbestedingsregels. Het mooie van aanbesteden is, dat iedereen – groot en klein – mee kan doen”, luidt het ambtelijke antwoord. Wel moet Prummel toegeven, dat bijvoorbeeld onder kleine aanbieders van gespecialiseerde afvalverwerking de indruk bestaat, dat zij als de kleine mkb-er geen partij zijn voor die grote Rijksoverheid. “Dat is niet het geval”, benadrukt Prummel. “Wat je hier vaak ziet is, dat die grote bedrijven hun eigen gespecialiseerde afdeling hebben om die bidboekwerken van het Rijk in te vullen. Zij lopen dus minder direct bedrijfsrisico wanneer de opdracht niet doorgaat. Het mkb daarentegen moet om mee te doen aan zo’n Europese aanbesteding, veel tijd vrijmaken – waarin ze anders geld hadden kunnen verdienen. Die inkomstenderving is voor hen een te groot bedrijfsrisico, mochten ze de aanbesteding niet winnen.”

Grondstoffenpaspoort

Gezocht: Geïnteresseerden onder overheden en bouwwereld voor pilot Ontwikkelen Grondstoffenpaspoort. In zo’n paspoort wordt vastgelegd welke grondstoffen – verf, glas, beton, hout e.a. – waar in zaten of zitten in gebouwen, installaties etc. “Het gaat om partijen die hetzelfde belang hebben die grondstoffen te hergebruiken en kennis erover willen delen: aannemers, architecten of consultants, zonder dat we een rekening krijgen!”

Kansen klein mkb

Vanuit dat streven naar regie-houden-op, vraag je je af: Hoe slaat de Rijksoverheid een brug tussen afval en inkoop van circulair geproduceerde producten en diensten, als het bij innovatie steeds vaker gaat over inventieve en creatieve bedrijfjes? Hoe past de

kwaliteit van vindingen van het mkb – kleinschalig en lokaal – in het verduurzamen van de Rijksoverheid en zijn beleidsprocessen? Krijgen deze mkb-ers bij die Rijksoverheid de kans naast traditionele leveranciers en uit de gevestigde orde, hun vinding grootschalig uit te rollen? Hoe bereikt categoriemanager Prummel deze innovatieve mkb-er en hoe geeft hij ze die een kans en welke afspraken kan hij maken? “Daar zijn nu die pilots voor, die ik opzet. Zij hebben een bepaald doel waar we zoveel mogelijk betrokken partijen – groot en klein – voor uitnodigen om aan mee te denken.” Rondom de tafel van een pilot worden in alle openheid mogelijkheden van circulaire processen en oplossingen besproken en kennis gedeeld. “Dit hebben we allemaal nodig in deze transitiefase naar de circulaire economie. Als klant leer je scherp te formuleren wat je wilt en als aanbieder wat je kunt bieden.“

“Er hangt niet echt een aura van duurzaamheid rondom dit kabinet”

Green Deal circulair inkopen

De Rijksoverheid moet vaak schipperen tussen de rol van aanjager, koploper, rolmodel, grote klant en wetgever. In dit verband noemt Prummel de [Green Deal circulair inkopen](#), een veelbelovende stap. In deze Green Deal hebben dertig publieke, waaronder de Rijksoverheid en private partijen met elkaar afgesproken de circulaire economie met hun inkoopbeleid aan te jagen. Ze hebben daarmee toegezegd in 2014 en 2015 ieder twee circulaire inkooptrajecten te starten en van elkaars ervaringen te leren. Hier geldt vanwege de kleinschaligheid en pilot-functie van deze Nederlandse Green Deal, geen EU-aanbesteding.

Nederlandse Innovatiekracht

[Energierijk Den Haag](#)

In 2020 willen het Rijksvastgoedbedrijf en de gemeente Den Haag in de Hofstad op ‘de Haagse km²’ de energievoorziening volledig met hernieuwbare energiebronnen realiseren. Op die Haagse km² staan rondom station Den Haag Centraal achttien overheidsgebouwen, waaronder diverse ministeries en het Haagse stadhuis.

Het Rijk heeft veel kantoorloftoren in gebruik en zulke hoogbouw heeft per definitie te weinig dak om kosteneffectief voor zijn energievoorziening te zorgen. “Voor één m² kantoorruimte heb je als vuistregel twee m² zonnepanelen nodig”, rekt Prummel lachend voor. Het project EnergieRijk Den Haag wordt dus nog een hele klus, want je kunt niet even een paar zonnepanelen op daken van die rijksgebouwen zetten. Maar met dit ambitieuze energieproject willen de Rijksoverheid en de gemeente Den Haag werkgelegenheid en innovatie in de regio stimuleren, het Nederlandse bedrijfsleven erbij betrekken en een ‘lichtend’ voorbeeld zijn voor anderen in Nederland.

Wel gelden voor deze plannen Europese aanbestedingsregels. Is het niet vreemd dat straks juist ons nationale politieke centrum waar het Nederlandse parlement en het huidige kabinet zetelen, onder handen genomen kan worden door buitenlandse bedrijven? “Dat zijn de regels. Aanbidders uit andere EU-landen dingen zeker mee. Maar Prummel vertrouwt erop dat in Nederland voldoende innovatiekracht en expertise is om met een passende oplossingen te komen. “Zo niet, dan zullen

buitenlandse bedrijven straks zeker een beroep doen op lokale werknemers en hun expertise”.

Lees meer over [Rijksoverheid duurzaam inkopen](#)

Désirée Crommelin
© duurzaamplus.nl